

„Edinost“

izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov. Zjutranje izdanje izhaja ob 11. uri, večerno pa ob 7. uri. O ponedeljkih izhaja prvo izdanje ob 1 uri pop.

Naročnina znaša:

Obe izdani na leto . . . gl. 21.—
Za samo večerno izdanje . . . 12.—
Za pol leta, četrt leta in na mesec razmerno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč. večerne številke po 4 nvč.; ponedeljske popoldanske številke po 2 nvč. Izven Trsta po 1 nvč. več.

EDINOST

GLASILO

POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Stane 4 nvč.

Telefon št. 870.

V edinosti je moč!

Oglasi

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi i. t. d. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, odpravnništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadstr.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinosti“ v Trstu.

Novejše vesti.

London 26. Ni še potrjena vest, da so izpuščene na svobodo one španske ladje, katere so zajeli Amerikani. O prihajanju in odhajanju v pristanišče New-Yorskem treba največje previdnosti, ker so v zalivu položili torpede.

New-York 26. Iz Washingtona javljajo: V posvetovanju, ki so je imeli ministri po noči, so sklenili isti, da je nemudoma odposlati leteče brodovje, ki naj bi zajelo špansko mornarico, predno se ista obrne do Kube.

London 26. Iz New-Yorka javljajo: V vojnih operacijah je nastala pavza. Amerikansko brodovje pred Havano se drži izven strele. Ustaši na Kubi marširajo proti glavnemu mestu Havani. Sedaj so kakih 30 milj od mesta.

Madrid 26. Tu se nadejajo, da špansko brodovje dospe pred Kubo do sobote.

Kolonj 26. »Kölnische Zeitung« javlja iz New-Yorka: Kakor govore nenavadno dobri verji, obstoje res dogovori med Združenimi državami in Angleško, ki bi mogli — kolikor se dostaje obeh kabinetov — v nadaljnjem razvoju svojem dovesti do zveze. Govori se, da je odstop državnega tajnika Shermana v zvezi s temi pogajanj.

Pariz 26. Današnji ministerski svet se je posvetoval o proglašenju nevtralitete od strani Francije. Ministerski predsednik Meline je poročal o trgovini z žitom v Franciji in v inozemstvu. Izjavil je, da ni nikake nevarnosti glede preživeljenja ljudstva.

London 26. Posebno izdanje uradnega lista objavlja strogo nevtraliteto Anglije v Špansko-amerikanski vojni.

PODLISTEK.

84

PREDNJA STRAŽA.

ROMAN.

Poljski pisatelj Boleslav Prus. Poslov. Podravske.

»Saj so tudi iz te vasi odšli kmetje k njim na delo, a nihče se ni jezil nad njimi!«, je pomislil Polž. Potem se je še spomnil, da pri voznikih, dovažajočih pesek in gramoz, niso bili samo nemški, marveč tudi kmečki vozovi. Torej je tudi kmetom dovoljeno iskati zaslužka na železnici, ne pa samo Švabom. In ako je dovoljeno, zakaj so odgnali njega, odgnali tako urno, da se še razgledati ni imel časa?

Pozneje se je spomnil Frica Hamera, njegovih najeznenih obrvij, njegovega razgovora s pisarjem in razumel je, kaj se tu godi. »Evo — odgnali so ga, našantani od kolonistov. Iz početka ni hotel verjeti sam sebi, toda takoj je naštel nove dokaze za svoje slutnje. Zakaj so kolonisti skrivoma odhajali z doma na delo? Očividno za to, da bi jih Polž ne zapazil. Ali čemu je Fric Hamer zapodil Andrejčka, ko je vprašal hlapce, kam zahajajo? Znovič radi tega, da bi Polž ne zvedel za dobičkonosno delo.

»O pasje vera!«, je zamomljajal kmet ter sedaj prvokrat čutil v sebi ogavnost do Nemcev. Ni se

Dunaj 26. Finančni minister dr. Kaizl je doposlal češkemu klubu pismo, da ostaja zvest načelom kluba in se smatra še vedno poslanecem. Vsled te izjave je sklenil češki klub, da smatra dra. Kaizla svojim členom.

Dunaj 26. Posl. Udržal je pozval danes posl. Pommerja na dvoboj. V par dneh se pričakuje še drugi dvoboj. Sin župana praškega, dra. Podlipnega, je pozval na dvoboj češkega posl. Peschka.

Carigrad 26. Devet dni sem ni bilo na to stran Gede nobenega slučaja kuge. V Meko je došlo do danes 32.000 romarjev.

Don Pavissich in socijalna demokracija.

(Zvršček.)

Te trditve o. Pavissicha je skušal izpodbijati gosp. Camber. Omenivši, da je vse krivo, kar je trdil predgovornik, skušal je dokazati, da je isti, primerjaje Marxa, Bebelna in druge filozofe z modernimi socijalisti, zmedel pojme komunizma in socijalizma. Nadalje je menil, da po socijalističnem programu goji vsakdo lahko kakoršno vero hoče, samo v bodoči socijalistični državi bode vera izključena od javne uprave. Zategadelj pa socijalizem še ni protiverski. Nadaljeval je povdarjal govornik, da socijalizem ne pobija vere, temveč le klerikalizem, kateri poslednji se je zmirom protivil vsakemu napredku ter da socijalizem hoče, da se klerikalizmu odvzame vsaka moč. V bodoči socijalistični državi bode vera v vesti posamičnika, brez vsake organizacije duhovščine.

Na to mu je odvrnil o. Pavissich, da so današnji socijalisti recipirali nauke imenovanih avtorjev, toda ne v vsem obsegu, a smér jim je ostala ista. Sicer je pa voda na njegov mlin, ako priznava gosp. Camber, da se bojuje socijalizem proti zunanji obliki vere, kar je isto, kakor bi se bojevali proti veri sami.

temu čudil, da so lakomni na zaslužek, toda do globine duše ga je razburilo to, da so hoteli skriti reč tako očitno, kakor je delo pri železnici.

»Zviti Judeži! Še žide prekose!«, je dejal kmet in v srečo mu je kipela jeza.

Vrnivši se domov, je Polž kratko povedal ženi, da ni dobil dela. Potem se je napotil k Hamerovi naselbini.

Bližajoč se k novemu poslopju, je zagledal na vrtu nekoliko Nemk, ki so kopale ogone, med ograjami pa nekoliko moških. Bil je tam stari Hamer, druga dva naselnika ter žid, pooblaščenec Hirschgoldov. Pri pogledu na njih gibanje in razpajena lica si je Polž domislil, da se o nečim živo razgovarjajo in kdo vé, če se ne prepirajo.

Hamer je tudi spoznal kmeta, toda umikal se mu je očividno; obrnil se je namreč s hrbotom proti cesti ter šel s svojimi tovariši čez dvorišče proti skednju.

»Poglejte ga«, je zamomljajal Polž, »kako je moder!... On ve, zakaj tu pojde... Toda zalotim te in vse ti povem v oči.«

Vendar s vsakim daljšim korakom je pojmal njegov pogum ter ga je zapustil naposled popolnoma.

»Seveda, on je gospod na vsa usta«, mislil je kmet o Hameru »jaz pa sem revež. Ako mu kaj rečem, pa me še sune in kje jaz najdem pravice?«

Na to se je oglašilo še nekaj govornikov iz socijalističnega tabora, g. Malfatti, g. Gerin in slednjič g. Učekar. Glavni del njih izvajanja je bil v tem, da so napadali klerikalizem, kakor izvor vsakovrstnim nesrečam in nezadovoljstvu ter menili, da je Kristus učil ljubezen in bratstvo med ljudmi. Da pa duhovščina tako napada socijalizem, je vzrok ta, ker se boji za svojo ekzistenco, katero žuga podreti naraščajoči socijalizem. Sicer pa, da se zahvaljujejo duhovščini, da napadajo socijalizem, ker s tem, da dela ista veliko reklamo za slednjega.

Na to je še opomnil o. Pavissich, da argumenti, katere so izvajali njegovi protigovorniki, toli patetično, niso v nikaki zvezi z njegovimi trditvami in dokazi. On da je trdil, da je socijalizem protiverski, a ni trdil, da bi bila duhovščina popolna in da ne bi bilo tudi dejstev, ki ne odgovarjajo popolnoma morali. Ponavljal je, da ne današnji socijalisti, pač pa socijalistični princip, da je ateističen.

Pozivljaje sodbo nepristranskih je predlagal zaključuje, da se sklene shod.

Slednjič je g. Učekar, hotè reasimirati razgovor, ponavljal izvajanja svojih somišljenikov, povdarjaje, da vera bodočnosti je vera vesti, kakoršno ima v sebi sleherni človek, ki je pošten. Na to so se udeležniki razšli mirno.

Tu smo — seveda jako skrženo in le v glavnih potezah — povsem objektivno podali kontradiktorni razgovor med o. Pavissich-em in socijalisti, pustivši na strani svoje prepričanje in svoje nazore. Za danes prepuščamo čitateljem naj si sami vstvarijo svoje menenje o bodoči »veri vesti«. — Lojalnost — ki nam je v zakon tudi do nasprotnika — nam vелеva, da izročemo priznanje, da so se socijalni demokratje to pot vedli povsem pravilno in ono obzirnostjo, ki smo jo vsikdar dolžni tudi drugače mislečim.

»Treba je vrniti se domov!...«, je šepetal.

Toda žalost za zgubljenim zaslužkom mu ni dopustila, da bi se vrnil nazaj kar tako. Omahoval je torej. Stopil je nekoliko korakov naprej, oprl se ob plot ter gledal, kako kopljejo Nemke na vrtu. Na tak način se je polagoma približal k Hamerovi hiši, toda ni se drznil, da bi stopil na dvorišče.

V stanovanju kolonistov je bilo jedno okno odprto in razlegal se je šum, podoben brenčanju čebel v panju. Kmet je stopil bliže ter zagledal v veliki sobi tolpo otrok, sedečih v klopih. Jeden je nekaj pripovedoval vrisčočim glasom, drugi pa so šumeli. Po sobi se je sprehajal bolehor učitelj z ravnilom v roki, klicaje sedaj pa sedaj:

»Still!...«

Učitelj je slučajno pogledal skozi okno, in zapazivši kmeta, mu je dal znamenje z roko. Čez malo čase so otroci v sobi zašumeli še močneje in v sredi sobe se je prikazala učiteljeva hči s knjigo v roki, ponavljajoča sedaj pa sedaj zvonečim, toda ganljivim glasom:

»Still!...«

»Bržkone jim govori: »stisni jezik!...«, je pomislil kmet.

Med tem je začel za seboj težke stopinje in kašelj. Obrnil se je in za njim je stal učitelj.

(Pride še.)

Slovenskim delavcem!

(Dopis iz duhovskih krogov.)

Zveza se socijal-demokrati italijanskimi ni za poštenega slovenskega delavca. Socijalni demokrat neče poznati Boga, ne pozna nobene vere, ne pozna neumrjenosti duše, ne pozna večnosti itd. Tako so potrdili sami tudi minole nedelje. Kakor pravi Bebel, eden voditeljev socijalne demokracije, so nebesa le za angelje in vrabee, človek mora iskati nebesa na tej zemlji! Za socijalnega demokrata je vse neumnost; on se norčuje iz vsega. On ne pozna tudi ljubezni do domovine, do svojega materega jezika; on je brezdomovinec v pravem pomenu besede!

Po naukih socijalizma človek ni družega, nego nekoliko popolnejša žival. Namenjen je le za uživanje! Višega namena človek nima; sè smrtjo je dovršeno vse. Torej, kdor hoče biti pravi radeči socijalist, mora sčasoma prodati vse: svojo vest, svoje prepričanje, svojo vero, svojo ljubezen do domovine, in mora se prepričati proti svojemu prepričanju, da človek je res pravega žival, brez neumrjoče duše....

In v taki družbi naj bi ostajal slovenski delavec?! Pa žalibog, marsikateri delavec se je že prodal z dušo in telesom socijalni demokraciji. Take pomilujemo v resnici. Drugim pa, ki še držijo nekoliko na svoje poštenje in so le po nevednosti zabredli v to prevratno družbo, ključemo: ločite se od svojih zavajalcev! Ne zaupajte jim nič več! Kakor so vas izdali minoli teden in z liberalci vred zabranili s toliko željo pričakovane slovenske propovedi in to vključ vsem morebitnim obljubam, da se nočejo dotikati vašega verskega prepričanja — tako vas izdajo tolikokrat, kolikorkrat se jim bode videlo potrebno.

To zatrjujejo očito v svojem glasilu »Lavoratore« od 22. t. m.; in celo hvalijo liberalce, da so se zedinile z njimi in se jim zahvaljujejo za pomoč.

Torej, ločiti se treba od njih. Vemo, da se vam bodo smejali, češ, da ste neumni! Pač nič ne dè — Vas slovenskih delavcev je ogromno število; in če trumoma zapustite njihovo zvezo, se ne bodo smejali več dolgo! Če jih zapustite Vi, to bo zanje smrtni udarec. Združite se pa vsi pod zastavo krščanskih načel in krščanske ljubezni: pod to zastavo vam ne bo treba, da bi zapuščali resnice in prodajali domovinsko ljubezen svojo; a poleg tega se boste lahko uspešno in brez strahu potegovali za delavske koristi svoje. Če se združite v močno organizacijo, zastoj bo ves krik in hrup socijalnih demokratov! Škoda, da slov. delavec v Trstu nimajo še nobenega krščansko-socijalno-političnega društva. Pa temu se dá odpomoči prav lahko. V mestu je namreč že leto sem ustanovljena »Lega cristiana-sociale« t. j. krščansko-socijalna zveza, v katero je že vpisanih lepo število italijanskih in tudi slovenskih delavcev. In v tej zvezi se slovenski delavec dobro počutijo in so zadovoljni; tu ni nobene nevarnosti, da bi morali zatajiti svojo narodnost.

Od začetka je hotel nekdo res vsiljevati udom svoje pretirane italijanske ideje, ali delavec so se mu uprli in bil je prisiljen dati društvu slovo. Sedaj vlada v društvu lepo soglasje, veje pravi krščanski, bratovski duh, brez ozira na narodnost. Namen društvu je, vpreti se z vsemi močmi liberalnemu kapitalizmu in brezverskemu socijalizmu, in ob enem krepko potegovati se za zboljšanje delavskemu stanu. To društvo — to krščansko-socijalno zvezo priporočamo iskreno slovenskim delavcem. V kratkem času se bodo tiskala društvena pravila tudi v slovenskem jeziku. Vabila na shode, ki jih bo prirejala krščansko-socijalna zveza, se bodo tiskala v obeh jezikih, ali pa v enem ali drugem, kakor bo zahtevala potreba. Prav tako se bode tudi govorilo po potrebi v obeh jezikih. Ko se pa namnoži število udov, se zveza lahko loči v dva odseka z enim predsedništvom, pa vendar vsak sè svojim delokrogom.

Tako se ustanovi sčasoma tudi za slovenske delavce posebna organizacija, kakor priporoča zadnji »Delavski prijatelj«. Mimogredé gorko priporočamo ta list vsem slovenskim delavcem, ker se vrlo poteguje za delavske koristi. Izhaja dvakrat na mesec in stane 60 nvč. na leto. Prinaša in bo prinašal vedno več novic o delavskem gibanju v Trstu. Kolikor znamo, se bode prodajal tudi v nekaterih tobakarnah v mestu.

Srčnost torej, slovenski delavec! Le skupaj vsi, kar vas je še dobromislečih, kar vas ima še sree za Boga, za domovino in za lastni blagor! Organizujte se! In na svidenje kaj kmalu na prvem krščansko-socijalnem shodu v Trstu ali okolici, da posvetimo nekoliko »rudečim« socijalnim demokratom italijanskim!

Politični pregled.

Zanimivosti iz včerajšnje seje zbornice poslancev. Takih umetnikov v izvajanju in sklepanju pa jih ni pod solncem, kakor so naši Italijani. Ako so storili tako, prihajajo do tega zaključka, ako so storili prav nasprotno, prihajajo pa zopet — do istega zaključka. Ako so glasovali za vlado, jim mora biti ista hvaležna, ako so glasovali proti njej, jim mora biti — tudi hvaležna! Ako so glasovali kompaktno, so se pokazali zanesljivim činiteljem, ako so se razcepili na dva ali več taborov, pa se bahajo še posebno sè svojo zanesljivostjo. Tako je tudi z včerajšnjim glasovanjem. Včeraj so se razcepili kar na dva tabora — jedni so glasovali za obtožbo grofa Badenija, drugi so ostali skriti nekje v grmovju, — današnji »Piccolo« pa se že baha in poklada vladi na sree, naj ne prezira Italijanov, češ: vidite, kaki kaveljni smo mi! Zanimivo na včerajšnjem glasovanju Italijanov in značilno za njih neiskreno taktiko je tudi to, da so vsi tržaški poslanci glasovali za obtožbo, istrskih pa — nobeden! Polovica obraza italijanskega kluba se je torej smejala desnici, polovica pa — levici. In to naj bi bilo moštvo, to naj bi kazalo na resnost?! Taki komedijaši naj bi bili resen politični faktor?!

Druga zanimivost. Socijalni demokratje kriče, da je bil grof Badeni lopov; krščanski socijalisti nemški trde isto; socijalni demokratje pa trde nadalje, da so tudi krščanski socijalisti sami lumpacijusi, krščanski socijalisti pa uverjajo, da so socijalni demokratje sami sleparji! Včeraj pa so glasovali v divni slogi krščanski socijalisti in socijalni demokratje proti »lopovu« Badeniju. Kdo nam torej razvozlja ta klopčič in nam pove: kdo je prav za prav jedini poštenjak na tem kupu?! I tu moramo vprašati zopet: kje je iskrenost, kje politično poštenje, kje morala?!

Sicer pa utegne včerajšnje glasovanje v zbornici imeti dobrih posledic. Sijajnejega opravičenja pač si nismo mogli želeči za svojo sodbo o nezanesljivosti in neiskrenosti nemške katoliške ljudske stranke, nego je poraz, ki ga je doživela včeraj desnica po jasni volji rečene skupine. »Mattinu« brzojavljajo z Dunaja, da so na desni naravnost indignirani radi takega postopanja katoliške ljudske stranke in prepričanje se utrja bolj in bolj, da s takimi ljudmi nimogoočestativ zvezi. To prepričanje bi bila ona dobra posledica včerajšnjemu porazu, o kateri smo govorili gori. Istemu tržaškemu listu brzojavljajo tudi, da vsled tega se najbrže poruši sedenja večina. V tem slučaju se zaključi državni zbor že 7. maja.

Državni zbor. Včerajšnja seja zbornice poslancev je bila velike važnosti in morda usodna za bodoči razvoj stvari. Desnica je doživela poraz, obstrukcija je zmagala, in mi — ne žalujemo. Zakaj da ne žalujemo, o tem govorimo na drugem mestu. Včeraj se je nadaljevala in dovršila razprava o zatožbi grofa Badenija in vsprejet je bil z večino 8 glasov predlog opozicije, da se predlogi za zatožbo grofa Badenija izročijo posebnemu odseku 36 členov. Za ta predlog so glasovali nemški naprednjaki, nemška ljudska stranka, Schönererjanci, liberalno veleposestvi, krščanski socijalisti, neodvisni Malorusi, ljudska stranka poljska, Srb Baljak in več Italijanov: Angeli, Hortis, Lenassi, Mauroner, Malfatti, Panizza, Verzeznassi, don Zanetti, Cambom in Ciani. Katoliška ljudska stranka je pustila desnico na cedilu popolnoma.

Izvajanja včerajšnjih obstrukcijskih govornikov so se gibala v navadnem okviru. V označenju načina polemike teh gospodov bodi navedeno, da so kričali posl. Kramar: Hlevar grofa Badenija!

Po taki umazani mlaki so ploskali moralisti obstrukcije. Za nas je bil zanimiv govor krščanskega socijalista Scheieherja v toliko, v kolikor se je bil dotaknil zadnjih dogodkov v Trstu. Očital je vladi — z ozirom na te dogodke —, da se

povsodi umika pred radikalizmom. Zastopnikov ljudstva neče slušati, pač pa take nezdrle življe. Radi takih življev se zaustavljajo celo propovedi. Ako bi bil minister bolj vesten, bi bil moral odgovoriti: Kdor neče slušati propovedi, naj ostane zunaj cerkve!

Domače vesti.

„Indipendente“ in enakopravnost na pošti. Pregovor pravi, da v hiši od stekla ni smeti metati kamenja okolo sebe, sicer je nesreča gotova. A naši Italijani žive v hiši od stekla narodnega tiranstva, neugasne gospodstvaželnosti, krutega nadvladja in krutega strankarskega nasilstva. V taki hiši seveda ni smeti metati okolo sebe kamenjem — pardon: govoriti o jednaki pravici za vse! Sicer je nesreča gotova. In velika nesreča, ki bi dajala veliko posla — psihiatrom!

In res je tako: o vesti, poslani v svet od Wolfovega glasila, da je namreč odredilo ministerstvo trgovine mrvico — pravice tudi slovenskemu jeziku na pošti tržaški, piše včerajšnji »Indipendente« tako, da si moramo misliti, da nekaj ni v redu tam zadej za čelom urednikov tega glasila laške hidrofbije. Je že tako: v hiši nasilnikov in tiranov ni smeti govoriti o jednaki pravici za vse!

Na dolga zvijanja »Indipendentova«, da bi dokazal, da to, kar se označuje navadno kakor zahteva Slovencev, zahtevajo le trije štirje — vedno jedni in isti —, niti ne odgovarjamo, ker »Indipendentu« ne bijejo v obraz samo notoriška dejstva, ampak se bje po zobeh tudi sam se svojimi vsakdanjimi jerimijadami, obrekovanji in denunciacijami o grozni nevarnosti, ki preti baje Italijanom od — marea slava!

Kakova marea, kakov naval bi bil to, ako bi sestel le iz treh štirih oseb?! In radi treh štirih oseb so v strahu Italijani?! Radi treh štirih oseb se razgreva »Indipendente« od dne do dne!! Od treh štirih oseb da bi pretila nevarnost onim Italijanom, ki imajo vso oblast, ves aparat v svojih rokah?! Radi treh štirih oseb da bi bilo moglo priti tako daleč, da je »Indipendente« postal nervozen?!

Čudno, zares čudno! Tako čudno, da si ljudje morajo misliti nehoté, da je za onimi tremi štirimi — še nekaj drugih!!

»Indipendente« ne more pojmiti, kako je mogoče zahtevati, da bi morala vsaka oseba znati po 3 ali 4 jeziki. Ako bi bili mi zlobni, bi se hitro prilagodili mišljenju »Indipendentu« in bi rekli: jeden sam jezik velja v obseju poštnega ravnateljstva tržaškega, in sicer oni, ki bi ga zahtevala v takem slučaju že narava stvari sama: jezik večine prebivalstva v tem obseju!! Kaj meni »Indipendente« k temu predlogu?!

Ali mi ne storimo tega, ker nočemo nikomur urivati svojega jezika in ker vemo, da je dolžnost vsakomur, ki hoče upravljati javno službo, da se tudi vsposobi za tako službo!! Ako se znajo vsposobljati slovanski uradniki, zakaj bi se ne mogli tudi drugi?! Ali naj bode ravno Italijanom privilegij neusposobljenosti?! Ali naj se prav na Italijane še posebno nagrajuje — nesposobnost! V to pač niso tu denarji in žulji davkoplačevalcev! Še manje pa si moremo misliti, da bi poštni zavodi v Trstu morali biti podružnica društva — za poitalijančevanje provincije!! Sicer pa niti ne treba, da bi vsi poštni dradniki morali znati po 4 jezike. Nekoliko primerne razredbe in nekoliko manje animoznosti do slovanskih uradnikov: pa bi poštni zavod prav lahko ustrezal — vsem. V hiši »Indipendentovi« seveda ni smeti govoriti o ustrezanju vsem; to provzoča hidrofbijo, ker je tem nevarneje ravno sedaj, ko se mestni magistrat čuti primoranega, izdajati posebne odredbe proti tej grozni bolezni.

Duleis in fundo. Najsočnejšo si je prihrani »Indipendente« za nazadnje. Zahteva namreč od ravnateljstva pošte in brzojava, naj se obvesti na Dunaju, da-li so tamošnji uradniki obvezani poznati — italijanski jezik?! Psihiater, kje si?! Tu se res nekaj vrti v razpaljeni lobanji »Indipendentovi«. Sicer ne bi prisojal inozemcem, podanikom tuje države, ljudem, ki so prišli na Dunaj iz kraljestva lakote jemat kruh izpred ust domačinom, veča prava na Dunaju, nego pa domačemu, avtohtonemu, davke plačujočemu, svojemu cesarju zvestemu slo-

venskemu prebivalstvu v Trstu! Tako prispele nje! Res je: v hiši »Indipendentov« nikar ne meči okolo sebe besed o enakem pravu, sicer utegneš raniti — možgane!

Cele mesece so sedeli naši okoličani v preiskovalnem zaporu radi izgrede, ki so se bili dogodili o priliki zadnjih državnozborskih volitev. Dekleta, mladeniči in očetje mnogobrojnih družin ječe že več mesecev v zaporih in bodo ječali še mnogo mesecev. Čujemo, da je nedavno temu bilo obsojenih radi istih izgrede zopet več okoličanov. — Torej ni še dopolnjeno!! Ti nesrečniki, ki so pobili nekoliko šip in so kričali: »Doli s eikorjo! — Živijo Nabergoj! — Živela Avstrija!« so bili v preiskovalnem zaporu po več mesecev in vrhu tega jih je mnogo obsojenih na težke ječe. Dolžnost je naša, da pomagamo bednim družinam, ki trpe po nedolžnem, ker jim nedostaje hranitelj. Apelujemo torej zopet in zopet na usmiljena sra rojakov!

Že so na svobodi vsi oni, ki so bili aretirani o priliki zadnjih demonstracij radi propovedi, o kateri priliki je bilo več redarjev hudo ranjenih in kamenanih. Tako poroča sobotni »Piccolo« in se veseli na tem. Saj ima tudi prav. Kajti gotovo se ni mogel nadejati tako nenavadne naglosti preiskovalnega sodnika.

V spomin. Dne 26. t. m. je bil pogreb zemeljskih ostankov pok. devavea Kragelja Gašperja. Pokojni ni bil poznan v širših narodnih krogih, ker je živel le za delo in za svojo družino. A zaslužil je vendar, da se ga spominjamo na tem mestu, kajti pokojnik je bil mej prvimi, ki so pristopili narodnim delavskim društvom, a svoje štiri otroke (sedaj že odrasle) je vzgojil tako, da govore radi in lepo svoj materini jezik slovenski. Večna luč naj mu sveti!

»Zlobni jeziki« trdi: tisti glasoviti članek v »Ost. Rundschau«, v katerem se na znani impertinentni način odreja Slovanom sleherna pravica na tukajšnjih poštah uradih, je bil odposlan v zloglasno, avstrijski patrijotizem v blato teptajoče glasilo poslanca Wolfa od izvestne po schönerejanski kričeče pobarvane čete — poštah uradnikov!

Je že mogoče.

Petje in godba pri sv. Justu v Trstu se je zopet vrnilo na svoje mesto, ker so »odstranjeni vzroki«, radi katerih je veleslavni tržaški municipij odtegnil ta »kinč« cerkve sv. Justa. Stvar bi se lahko razumela tudi drugače. Lahoni in judje diha jo nekoliko lažje, ker se ne nahaja zdaj v Trstu oseba škofova, katerega sovražijo toliko penecche. Baš radi osebe škofove divjajo tolikanj, ker se je škof predrznil pokazati svoj čut pravičnosti v zadevi slovenskih propovedi. Dva slovenska odličnjaka sta, katera osebno sovraži tržaška iredentovska banda; to sta poslanec vitez Nabergoj in monsig. Šterk. Strastni so, to je res in v tej svoji strasti nizki do skrajnosti. Naj jim teknilo!

»Slovenec«.

Uljudnosti nekaterih poštah uradnikov. Pišejo nam: Ko sem se danes (26/4) mudil na glavni vojni pošti, došla je tjakaj neka stara ženica, da bi oddala pošiljatev. Nevešča drugemu jeziku, nego le slovenskemu, nagovorila je uradnika seveda v tem jeziku ter je zaprosila istega zajedno, da bi rada tu plačala stroške voznine. Kaj mislite, kakov odgovor je dobila uboga starka?! »Non capiso quella lingua!« Potem jo je silil, naj bi govorila nemški! Ker pa ni umela tudi tega jezika, iskati je morala kakega sredstva za sporazumljenje z dotičnim uradnikom. In dobila je je v tem, da je pomolila uradniku debelega denarja, na kar je dobila nazaj pripadajočo jej svoto.

Sedaj pa vprašamo slavno ravnateljstvo: ali res nima dovolj osebja, sposobnega za občevarje strankami v deželih jezikih? Ali ni bila dolžnost dotičnemu uradniku — in če že ne dolžnost po predpisih, pa vsaj dolžnost najnavadnejše uljudnosti —, da bi se bil (če že sam ne zna jezika) obrnil do tolmača, kakoršnega je gotovo imel v bližini svoje osebe, bodisi tudi do kakega — sluge?! Mar so tu ljudje radi uradnikov ali uradniki radi ljudi?!

Ali nam se dozdeva na vsem tem slučaju, da dotičnik ni le nevešč našemu jeziku, ampak tudi fanatičen nasprotnik naše narodnosti, kakoršni niso baš redko sejani tudi mej poštah uradniki, kajti: exempla docent! In baš nad takimi izgledi ima svoje veselje »Indipendente«, s katerim se bavimo danes na drugem mestu.

O hrvatski jubilejni slavnosti v Pragi smo prejeli še jeden daljši dopis iz zlate Prage.

Z ozirom na dejstvo, da smo že priobčili obširne poročilo o rečeni slavnosti, oziroma o posamičnih točkah iste, objavljamo tu iz tega drugega došlega nam dopisa le nekatere odstavke, ki popolnjujejo prejšnje poročilo naše:

Daleč od ožje naše domovine, a vendar na slovanskih tleh smo slavili z našimi dragimi brati Hrvati petdesetletnico hrvaškega državnega jezika.

V soboto 23. listopada leta 1847. »odlučiše« jednoglasno slavni stališi i redovi kraljevina Dalmacije, Hrvatske i Slavonije, da se narodni naš jezik u mjesto latinskoga na čast diplomatsku unese. To je bil oni moment, katerega petdesetletnico so proslavili Hrvati v Pragi na sijajen način.

Ko je odbila osma ura, sta vstopila v dvorano naša vrla sokola, poslanca Vekoslav Spinčić in dr. Franko Potočnjak. Godba je zaigrala tuš in vse občinstvo je pozdravilo ta prava zastopnika naša frenetičnem aplavzom. Prsa so se nam širila in v oko so nam vstopile solze veselja in ponosa, ko je slovanski svet tako sijajno počastil naša ljubljene.

Kar pa nas je razveselilo in navduševalo najbolj, sta bili deputaciji »Slovenije« in »Zvonimira« na Dunaju. Vsi so prišli, da proslave ne samo petdesetletnico hrvaškega državnega jezika, ampak da proslave tudi svojo slavno, veliko slovansko idejo, da smo jeden narod, istega pokolenja, da smo več nego samo prijatelji in bratje — da smo jedno in isto. Vsem se je bralo na obrazu, da se smatrajo kakor jeden sam narod, katerega so le sovražne sile razdvojile v toliko narečij.

Drugi dan ob jednajsti uri je nas, Jugoslovane, pogostil akademski »Klub mladih«. Navzoč je bil tudi naš poslanec Vekoslav Spinčić. Tu se je nazdravljalo nam Jugoslovanom in bratom Čehom. Starosta dr. Třebický je nazdravil nam Slovincem. Poslanec Spinčić je omenjal v svojem govoru, da so bili Hrvati vedno za slovansko vzajemnost. Ako ne drugo, kažeta na to ilirsko gibanje in ustanovitev jugoslovanske akademije, v kateri so pa žalibog dosedaj le Hrvati.

Ob 3. uri popoldne smo razkazovali hrvaškim gostom zlato matuško Prago in ob 7. uri zvečer bila je v narodnem gledališču slavnostna predstava; na čast Hrvatov se je pela Smetane opera »Libuše«.

Naslednje dneve smo prebili v družbi dunajskih hrvaških akademikov, ki so nas pa zapustili že v soboto zjutraj.

Ta teden nam ostane, kar nas je vernih Jugoslovanov, gotovo v najsladkejšem spominu. Ko bi bili vsi Jugoslovani tega menenja, kakor nas je bila in je še večina jugoslovanskih akademikov v Pragi, kmalu bi dosegli svoj cilj — jedno narodnost. V to pomozi Bog in sreča junaška!

Akademsko društvo »Slovenija« na Dunaji priredi dne 5. majnika t. l. svoj II. redni občni zbor v tem tečaju. Vspored: 1.) Čitanje zapisnika. 2.) Čitanje zapisnika bratskega društva »Triglav«. 3.) Poročilo odborov. 4.) Poročilo »kluba slovenskih tehnikov«. 5.) Slučajnosti. Lokal: Kastnerjeva restavracija »Zum Magistrat« I., Lichtenfelsgasse. Začetek ob 8. zvečer. Slovanski gostje dobro došli!

Popihal jo je v Italijo. Minoli petek 15. t. m. se je predstavil v stanovanju Petra Mijaniča v androni della Punta št. 4. vojak Aleksander Jerbula, službujoči v 16. komp. polka št. 97. v Trstu. Doma je bila sama soproga Petra in njo je vojak naprosil uljudno, naj mu posodi samo za pol dne civilno obleko, ker mora v Koper radi nekih nujnih opravkov. Žena, ne sluteča ničesar hudega, mu je storila to ljubav. Vojak se je preblekel ter odšel, pustivši tam vojaško obleko in bodalo. Že je minolo nekaj dnij ali vojaka ni bilo več. Radi tega je žena povedala vso stvar soprogi, kateri je šel na policijo, kjer je prijavil vse. Doznalo se je potem, da je Jerbula že v Italiji, in da je pobegnil od vojakov.

Samomor radi ljubezni. Sinoči ob 10. uri zvečer je skočila 17-letna Ana Barišič, bivajoča v ulici Media št. 10, skozi okno družega nadstropja na tlak. Njeni ljubi in brat sta jo odnesla koj v bolnišnico, kjer je umrla kmalu. Smrt je konstatoval dr. Gregor. Policijski oficijal Hasek je sestavil dotične zapisnike na lieu mesta.

Govori se, da je ljubezen kriva tega samo-

mora. Deklica je imela ljubljene, s katerim se nista več dobro razumela v zadnji čas.

Samomorilka je hotela v smrt že pred par dnevi, namreč hotela se je vreči skozi okno stranišča na dvorišče. Ker je bilo okno preozko, ni mogla tega tako hitro storiti ter jo je še v pravem času rešil njeni brat.

Sinoči je pa objela mater ter jej je rekla: »Zbogom, ne bodemo se videli več«. Na to je hitro skočila k oknu, odprla isto in se je vrgla v globočino. Mati je omedlela.

Policijske vesti. Policija je aretirala v ljudskem vrtu 18letno natakario Gustinčič Angelo iz Vrem, ker je odnesla svoji gospodinji 15 gld. denarja in mnogo znamk za pivo.

36letni Svetina Anton je bil aretiran sinoči ob 11. uri radi pevanja.

Narodno-gospodarske stvari.

Za vinogradnike.

V seji zbornice poslancev dne 29. marca t. l. so stavili posl. V. Pfeifer in tovariši nastopno resolucijo do gospoda finančnega ministra:

§ 156 in člen 4 izvršilnih predpisov tudi od govarjata temu, kajti v smislu teh dveh določeb se morajo proračunavati polni dohodki in polni stroški merodajne dobe (člen 10) letos po povprečnem vspehu zadnjih dveh let, nadalje pa po povprečnem vspehu zadnjih treh let, torej se prištevajo ti izdatki sedaj polovično, pozneje pa le po jedni tretjini vsako leto; o tem pa tvorijo jednoto leta, ki so se vpoštovala o izračunavanju povprečne svote.

Te stroške za ohranjenje in pridobitev, ki se dele na dve ali tri leta, predstavljati kakor zmenjševanje ali izgubo prinosu osebne dohodarine, bilo bi naravnost malenkostno, ker bi se slučajna izguba kaj kmalu poravnala s poznejšimi prinosi; o tem se pa ne sme prezreti, da davčni zakon, ki je hotel primerno obdačiti dosedaj malo ali pa celo nič obdačeni premakljivi veliki kapital, samo ob sebi umevno ni mogel pričakovati velikih dohodkov od poljedelstva, itak že stiskanega.

S poprej označenim, ozkosrčnim tolmačenjem pa zakon o osebni dohodarini, dobromisleči sicer v svoji intenciji, ne doseže svojega prvotnega namena, preosnove direktnih davkov, da rabim besede sedanjega gospoda finančnega ministra v govoru dne 4. marca 1895 — »razviti k ostreji pritegnitvi fundiranega velikega dohodka«, ne glede na občutljivo oškodovanje davčne morale, ki se povspešuje z novimi davčnimi zakoni.

Ker se mi je že poprej zdelo možno, da se bodo pojavljala taka fiskalična razlaganja, sem stavil povodom debate o davčnem zakonu nastopni predlog:

»Ravno tako ostane osvobojen osebne dohodnine za dobo osvobojenja od zemljiškega davka dohodek iz novonasejenih vinogradov, za katere je dovoljeno osvobojenje zemljiškega davka po zakonu od dne 15. junija 1890, drž. zak. št. 143«.

Na to je odgovoril referent, ki je kakor tak mogel razložiti zakon avtentično, nastopno:

»Menim, da bi poslanec iz Kranjske ne učinil posebno velike ljubavi poljedelcem, ki obnove svoje vinograde, ako bi se vsprejela ta določba; nasprotno, kajti ako ima poljedelec vinograd, ki je za določeno dobo let osvobojen zemljiškega davka, tedaj naravno ne sme odbiti stroškov za to novo nasajeni vinograd od fatiranega dohodka, mej tem ko sme, ako je ves dohodek, ki ga dobiva, izražen skupno v jedni številki, odbiti vse one stroške, ki se morejo zaračunati za novo nasajeni vinograd«.

Moj predlog se je oklonil z ozirom na to pojasnilo, ker je vsaki poslanec sklepal iz te izjave, da se smejo veliki stroški za obnovljenje vinogradov odračunati od skupnega dohodka dotičnega posestnika.

Sedaj se je pa pokazalo na Kranjskem, da se mora fatirati dohodek iz obnovljenih vinogradov, veliki stroški za obnovljenje se pa ne smejo odračunati, marveč se smatrajo za na novo naloženi kapital, kar očividno nasprotuje smislu zakona; poleg tega se pa v drugih vinorodnih krajih v tem oziru postopa drugače in sicer bolj pravično.

To fiskalično stališče je gotovo nesmiselno, kajti vsled trtne uši se je s tem, da se je zmanjšal dohodek iz vinogradov, zmanjšal kapital in smo postali ubožnejši.

Država in dežela nas podpirata z brezobrestnimi posojili, popusti na zemljiškem davku, s podeljevanjem trtnih podlog iz državnih in deželnih trtnic itd.

In ako se kolikor možno omejimo v svojih potrebščinah in ako tako rekoč uporabimo za obnovljenje opustošenih vinogradov to, kar si pritrjujemo od ust, naj bi veljala ta naša žrtev za nov naloženi kapital!

Ali ni marveč prava sila, pomanjkanje v sedanjosti, ki nas silita, žrtvovati ogromne stroške za ohranjenost svojih vinogradov z nado, da dospemo zopet do nekdanjih prinosov iz vinogradov, katerih ne moremo pozabiti in katerih v bodoče tudi ne bomo mogli pogrešati.

Naglašati treba še, da desetletno osvobodjenje od zemljiškega davka ni v nobeni primeri s stroškom za zopetno zasaditev in obnovitev vinogradnih parcel, ki bi bile sicer zemljišča popolno brez vsake vrednosti.

Vsled tega si dovoljuje podpisani staviti naslednje vprašanje:

Je-li njegova ekscelence voljna naročiti organom za odmerjenje davka, da se morajo stroški za obnovljenje vinogradov, opustošenih po trtni uši, odračuniti kakor zakonito utemeljena obitna postavka v smislu določeb zakona o osebni dohodarini od dne 25. oktobra 1896, državni zakonik št. 220?

(Zvršetek pride.)

Koledar:

Danes v sredo 27. aprila: Anastazij, p.; Peregrin, d.
Jutri v četrtek 28. " : Pavel od križa; Vital muč.

Solnčni: Izhod ob 4. uri 39 min. Lunin: Izhod ob 8. uri 46 min.
Zahod " 7. " 18 " Zahod " 12. " 55 "

Ta je 18. teden. Danes je 116. dan tega leta, imamo toraj še 249 dni.

Zadnje vesti.

Ljubljana 27. Na današnjih občinskih volitvah za II. razred so dobili slovenski kandidati po 498 glasov, nemški pa 198. Slovenska večina torej 300 glasov.

Dunaj 27. (Zbornica poslancev.) V razpravi so nujni predlogi o jezikovnem vprašanju. Ministerski predsednik grof Thun je izjavil, da vlada se ne izogiblje jezikovnemu vprašanju, pač pa je hotela počakati sedanje razprave, da označi svoje stališče. Dočim narodne stranke stavišajo narodnost v ospredje, so vladi narodna prašanja le del njene naloge. Poleg gojenja svoje lastne narodnosti, treba vsikdar ozir jemati tudi na druge narodnosti in na ukupnost. Uredba jezikovnih odnošajev med avstrijskimi narodi je v sadanjem trenutku vogelni kamen narodnega razvoja. Govornik izjavlja odkrito, da si je prisvojil namen svojega prednika za uredbo jezikovnega vprašanja potom zakona.

Taka uredba zahteva dejanskega resnega sodelovanja vseh činiteljev, da se poleže narodni vihar in da dobimo prostora za zdravo napredno razvijanje. To nalogo je možno izvršiti le korakoma. Vlada pozdravlja torej zasnovanje jezikovnega odseka in zagotavlja svoje resno sodelovanje. Tu nimamo posla z jezikovnim vprašanjem, ampak se skupino jezikovnih prašanj. Zato bo treba različnih jezikovnih zakonov. Poštovati bode državno in deželno zakonodajo ter misliti tudi na pravo naredeb, če tudi le omejeno. Sosebno se bode baviti z načeli v varstvo manjšin in z uredbo ljudskega šolstva na jezikovno stran istega.

Sporazumljenje o glavnih načelih pa mora priti pred uzakonjenjem, kajti velika zmota bi bila, ako bi menili, da se preprično jezikovno prašanje da rešiti po zakonu, katerega bi sklenila večina, kateremu bi se pa močno upirala manjšina. (Zvršetek govora ministerskega predsednika priobčimo v prihodnjem izdanju.)

Dunaj 27. Takoj po današnji seji se je sešla parlamentarna komisija desnice. Navzoči grof Thun je dal nekoliko pojasnil k svoji izjavi. Levica je baje nezadovoljna z izjavo grofa Thuna. (Najbrže zato, ker ne naznanja, da se odpravijo jezikovne naredbe kar brezpogojno. Op. ured.)

Madrid 27. »Heraldo« je dobil brzojavko, glasom katere hoče Rusija dovoliti Španjski tisto podporo, kakoršno bodo uživale Zjedinjene države od Anglije. Ako torej Anglija in Zjedinjene dr-

žave sklenejo zvezo, pride pa do zvezmed Rusijo in Španjsko.

Madrid 27. Brzojavka iz Hong-Konga javlja, da bi Amerikani hoteli prerezati podvodni brzojav med Kubo, Filipini in Španjsko.

Pariz 27. Uradni list objavlja proglašenje nevtralnosti v španjsko-amerikanski vojni.

London 27. Iz Washingtona javljajo, da meni predsednik Mae Kinley, da je Kubo možno potom blokade izstradati tako, da se uda brez vsacega streljanja.

Škropilnice
proti
peronospori
inženjerja
ŽIVICA,
in brentači,

kateri ostajajo zmiraj enaki in pripravljeni, bodisi v suhem ali v vodi, najtrajalni od vseh drugih. Dobivajo se v delavnici omenjenega v Trstu, v trgovinski ulici (Via Commerciale) št. 11, kjer se oddajajo tudi radovoljno prospekti in ceniki.

„Hôtel Nazionale“
v Trstu

v ulici Vienna št. 4.

se nahaja v bližini kolodvora južne železnice, pristanišča, poštne in brzojavnega urada ter je popolnoma prenovljen. Sobe se oddajajo po 80 kr. in naprej.

Postrežba najtočnejša. Govori se slovenski in hrvatski. Lastnik je dalmatinski Hrvat. Za obilni obisk se priporoča udani
Josip Serdarović.

Odlikovan fotografsko-umetniški zavod
Antona Jerkiča v Gorici
nameruje ustanoviti v Trstu
svojo podružnico,
ter išče v to svrhu primeren prostor.

ANTON SIRZA
v Trstu.
ZALOGA OLJA, KAVE

i. t. d.

Pošiljatve le od 5 klg. naprej.

CENE:

Olje jedilno fino	klg. gld. —32
» » finejša	» » —36
» » najfinejša	» » —40
» namizno 1/2 fino	» » —44
» » fino	» » —48
» » extra	» » —56
» specialitetno	kr. 60—72
Olja za cerkvene luči v vrčih po 25 klg. gld.	11-75
Kava Santos I	» » 1-02
» » sup.	» » 1-10
» Rio fini	» » 1-04
» Guatemala sup.	» » 1-44
» Domingo dob.	» » 1-28
» » fini Elect.	» » 1-36
» Java dob. srednja	» » 1-18
» » blan, fini	» » 1-48
» » prima	» » 1-52
» Portoriceo fini	» » 1-54
» » deb. zrna	» » 1-58
» Ceylon sup.	» » 1-56
» » Perl	» » 1-58
» Kuba deb. zrna, najf.	» » 1-56
» Perl navad. fini	» » 1-34
» Moea prava arab.	» » 1-46

Cukerin štv. 9 in 20

v porcijskih tablicah, poseduje tako veliko sladkobo, da se lahko osladi za

1 novčič 6 skledic kave.

Ponujajo se tudi manj vredne tablice a vpraša naj se jedino le tablice Cukerin-Heyden.

Dobiva se v vseh prodajalnicah z mešanim blagom.

Zaloge oddaja: J. Weiss, Dunaj, VI. Eszterhazygasse 12.

TISKARNA GUTENBERG

filijalka ces. kralj. univerzitetne tiskarne „STYRIA“

Sackstrasse 13 GRADEC Sackstrasse 13

Tovarna za obrtne in Conto-knjige.

(Sistem „Patent Workmann Chicago“)

Raztrirni zavod in knjigoveznica.

Priporoča se za prijazne naročbe s zadržilom primernih cen in točne postrežbe.

IZDELOVALNICA VSEH TISKOVIN,

časnikov, rokovtorov v vsakem obsezu, brošur, plakatov, cenikov, računov, memorandov, okrožnic, papirja za liste in zavitkov z napisom, naslovnih listov, jedilnih list, vabil itd. — Bogata zaloga glavnih, Conto-Corrent-knjig, Saldi-Conti, Fakture, Debitoren, Creditorov, Cassa-knjig, Strazza, Memorialov, Journalov, Prima-note, odpravnih, meničnih, čas-zapadlih in knjig za kopiranje, vseh pomožnih knjig, raztrirnega (črtanega) papirja, svilenega papirja za kopiranje, listkov iz Kavčka za kopiranje, skledic za kopiranje itd.

Za naročbe in nadaljnja pojasnila obrniti se je do glavnega zastopnika:

ARNOLDO COEN v TRSTU, v ulici delle Acque št. 5.